

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemana velja:

Za celo leto predplačan 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrť leta 4 gl., za jeden mesec 1 gl. 40 kr.

V administraciji prejemana velja:

Za celo leto 12 gl., za pol leta 6 gl., za četrť leta 3 gl., za jeden mesec 1 gl.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. 20 kr. več na leto.

Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserte) vsprejema upravništvo in ekspedija v „Katoľ. Tiskarni“ Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semenških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon-štev. 74.

Štev. 53.

V Ljubljani, v ponedeljek 6. marca 1899.

Letnik XXVII

Katoliško gibanje na jugu.

Iz Zagreba, 26. februarija.

Odkar so prigodom zadnjih saborskih volitev prišli v hrvatski sabor zastopniki koalirane opozicije v tolikem številu, kolikoršnega se protivniki katoliškega hrvatskega naroda niso nadejali, začela se je borba proti njim na celej črti protivnega tabora. Znano je, da so se koaliranci poleg strogo narodnega programa oklenili tudi verskega, to je, da so sklenili braniti pravice katoliške cerkve na Hrvatskem proti vsakemu, kdorkoli bi jo hotel zatirati potom zakonodavstva, kakor se je to zgodilo na Ogerskem. To so privrženci koalirane opozicije še pred volitvami po celem Hrvatskem razglasili ter pozvali vse prave rodoljube, da delajo v tem duhu za volitve. Naravna je stvar, da so bili prvi med poborniki za koalirane kandidate katoliški duhovniki, ki so radi tega pretrpeli le preveč preganjanja od političnih oblasti. Toda delovanje njihovo ni bilo brez uspeha. 25 odličnih a tudi odločnih svojih somišljenikov so spravili v hrvatski sabor. Da so vsi ti poslanci razven Davida Starčevića, ki se je koaliciji izneveril, na svojem mestu, pokazale so dosedanje razprave v hrvatskem saboru. Kjer je treba braniti čast in dostojanstvo hrvatskega naroda, njegovo vero in njegove gmotne zadeve, povsodi so pripravni povzdigniti svoj glas ter povedati resnico brez vsakega straha. Kdor je pozorno sledil dosedanjim razpravam v hrvatskem saboru, moral se je prepričati, kakšni pritlikovci so mažaroni naproti tem poslancem. Na mažaronski strani ni niti sposobnosti, niti znanja, niti duhovitosti, a najmanje še oduševljenosti, saj so

se neki člani te stranke sami izjavili, da se ne treba oduševljovati niti za verske, niti za narodne ideale, njim je ves ideal tako zvana nagodba med Ogersko in Hrvatsko. Kar presega meje te nagodbe, to je vse nepotrebno po njihovem mišljenju. Za celokupnost hrvatskega naroda nimajo smisla, češ, to je proti nagodbi, pač pa se ozirajo za takozvanimi cerkveno-političnimi postavami, kajti Ogerska jih ima, zakaj jih ne bi imela tudi Hrvatska, saj je Hrvatska po nagodbi tudi jeden del Ogerske. Kaj njim mar, če ogromna katoliška večina hrvatskega naroda noče nič vedeti o takih postavah.

Spočetka so tajili take svoje nakane ter koalirano opozicijo hudo napadali, češ, da je razširjala krive vesti v tem oziru le zato, da more pri volitvah lažje prodreti. Zdaj pa klika že ne taji nič več svojega mnenja, marveč je burno odobravalab nove izjave glede tega vprašanja v zadnjem saborskem zasedanju, dočim se je koalirana opozicija, zvesta si svojih načel, odločno izjavila, da bode branila z vsemi dovoljenimi sredstvi vsako spremembo cerkvenih postav na škodo katoliške cerkve. Tako je prišla mažaronska stranka do razpotja, da je morala zdaj javno priznati, kar je do zdaj tajila, namreč da se pripravljajo tudi za Hrvatsko nekake cerkveno-politične postavne.

In ravno iz istega sabora, ki je čisto zavzet za borbo proti katoliški cerkvi ter v zadnjem zasedanju tudi dejanjsko pokazal po svojem poslancu Popoviću, se sedaj trobi v nekih člankih v židovsko mažarskem »Pester Lloyd«, da se je zasnova zveza katoliške propagande med Ljubljano, Zagrebom, Djakovom in Sarajevom, in da preti zatreti vsak svo-

bodomiselni pokret na slovanskem jugu. Ta tudi v drugih stvareh prav nezanesljivi poročevalec seveda ne more za to navesti nobenega dokaza, ker ga sploh ni, toda za neuke ljudi je dobra tudi laž, samo da se stvari škodi. Tako so delali in se vedno delajo takozvani liberalci, povsodi jednaki protivniki katoliške cerkve. Da sedé na škofovskih stolicah v omenjenih mestih sedaj štirje v vsakem pogledu vrli duhovni poglavarji, to peče vse protivnike katoliške vere, a tudi slovanske narodnosti, ker omenjeni škofje niso samo vrli duhovniki, nego tudi odločni narodnjaki. In ker je katoliško gibanje na Slovenskem in v Bosni brez dvoma probudilo tudi katolike na Hrvatskem k živahnejemu življenju, sklepajo protivniki že o nekakšnej zvezi, ki bi mogla škoditi njihovim nakanam.

Po nazorih teh lažiliberalec se ne bi smeli katoliki ni makniti, nego prepustiti, da morejo protivniki njihovi kovati brez vsakega odpora postavne proti katoliški veri. To pa ne pomislijo, da so katoliki na Slovenskem in Hrvatskem v ogromnej večini in da imajo prvo besedo glede svoje vere in ne kakšni umišljeni lažiliberalni zakonodavci, ki sede v hrvatskem saboru, izvoljeni po poznatih volilnih praktikah, kakor so opisane v glasovitej adresi koalirane opozicije. Kako važno je katoliško gibanje na slovanskem jugu, dokazuje ravno to vpitje njegovih protivnikov. Boje se ti lažiliberaleci in protivniki Slovanstva, da jim bode to gibanje vzelo vso vlast iz njihovih rok, kajti v verskem in narodnem duhu probujeni narod ne bode slepo veroval vsakemu, ki mu obeta cvetočo prihodnost, saj je že dozdej doživel le preveč prevar, nego se bode držal onih poštenih

LISTEK.

Sodnji dan.

Spisal J. Joergensen.

XIII.

Kam, Niels Graff?

Gospa Lily Linden ga je ustavila pred kolo-dvorom. In bilo je vlažno, solnčno pomladansko predpoldne, bliščeč, megleno nadahnjjen zrak, in ceste se blestele kakor v srebru.

In v tej blesteči in lesketajoči in meglo menjajoči se svetlobi se je prikazala gospa Lily v lahni pomladni obleki.

Kam, Niels Graff?

Odkril se je znanki in ji dal roko.

Kam? Ven, v pomladansko naravo. Ali greste z menoj?

Pojdem, je rekla takoj. In stopil je k blagajni in kupil dva potna listka.

V kupeju je sedla njemu nasproti. Prvo zelenje na polju in prvo cvetje po travnikih je hitelo mimo. In pogledala je z očmi, ki so bile danes podobne vijolicam.

Ah, da bi sedela zdaj v vozu, ki pelje na konec sveta, in da bi bili Vi mož, s katerim bi se peljala na konec sveta.

Torej nisem, gospa Lily!

Ne, je rekla in se nasmejala, toda rada Vas imam.

Ko bi vedeli, je odgovoril, kako neizrečeno, goreče sem bil vesel, ko sem danes zjutraj vstal in videl modro nebo in pomladne oblake. Čutil sem se tako mladega, tako močnega, zdelo se mi je tedaj, kakor da moram izplavati.

* * *

Vlak je obstal. Stopila sta doli in šla v gozd. In gozd je bil svetel, kakor je le v prvi pomladi, in bil je miloben v solnčnem svitu in velik in tih. In stopala sta med sivimi debli in po rumenih presekah hodila sta po šumečem listju in veliki travi, in po tej težki preprogi se ni čula nobena stopinja. In gozd je bil velik in svetel in bilo je gorko in mirno tiho.

In čim dalje sta šla, tem bolj sta molčala. In nevede sta se držala za roki. Šla sta in šla, in gozd je bil svetel in bilo je gorko in mirno tiho.

Kakor bi hodila po novi zemlji. Hodila sta po tokavah, hodila sta čez hribe in po dolinah. Za njima ni bilo ljudij, med njima ni bilo Boga v svetlih nebesih. Sama sta bila, le ona in on, in pomladno izobilje in mladeniška moč. In gozd je bil samotni in topel in velik in čudo miren.

XIV.

Povest o nezvestobi je tako vsakdanja in tako jednolična — in vendar svet o tem rad vedno in vedno čuje.

Povesti o Niels Graffu in gospej Lily Linden ne bodem pripovedoval. Bog je dal strupenim cveticam, da šo lepe. Prepovedane rože diše, da človeka dostikrat omamijo, in židovje okrog lažnjivega raja, kjer zorijo sodomska jabolka, je nizko.

Pripovedoval pa bodem o jedru pikrega, grenkega prahu, ki je bil najti v rudečih sadovih na drevesu spoznanja.

Najprej nekaj o gospej Niels Graffovi — o samotnih nočeh v domu, kamor njen mož skoro nikoli ni prišel. Povem naj, kako je čakala in čakala dolge večere, kako srečna je bila, kadar so se odprla vrtna vrata, in kako bridko je bila prevarjena, ko je začula korake in ko ti koraki niso bili koraki njenega moža. Konečno je prišel postrešček — postrešček, katerega je naposled že sovražila — in prinesel par naglo napisanih vstic, katere so ji povedale, da bode tudi nocoj sama. Ali pa sploh ni bilo nobenega postreščka. Niels si je naposled prihranil tudi to uljudnost — kar bilo ga ni in prišel je šele proti jutru domu. Žena ga ni spraševala — toda dišal je po vinu, obleka njegova je smrdela po smodkah in tujem parfumu. (Dalje sledi.)

mož, ki ž njim zajedno trpe za svoja načela, do katerih pa slednjič s svojo vztrajnostjo vendar le priti morajo.

Katoliško gibanje na slovanskem jugu vendar pa še ni na onej stopinji, na katerej bi moralo biti, da zamore vspešno odbijati vse protivne napade. Slovenci so v tem pogledu mnogo naprednej od Hrvatov. Na Hrvatskem še ni prave katoliške organizacije, ali mi se nadajamo, da se osnuje v kratkem, ker to je neobhodno potrebno, da se o tem katoliškem gibanju poduči tudi narod. Zato bi se moral izdajati za narod prav poljudno pisan časopis s strogo katoliškimi nazori. Ko bode večina naroda prešinjena tudi v verskem pogledu z idejami današnje koalirane opozicije, potem mora pri bodočih volitvah število opozicijskih poslancev narasti v tolikej meri, da potisnejo današnjo lažiliberalno večino na stran ter prevzamejo sami vodstvo hrvatskega naroda, ki je poklican, da na jugu prevzame važno nalogo, ki ga še brez dvoma čaka v razvitku slovanstva na jugu in da oživotvori ono zvezo od Ljubljane do Sarajeva, katere se naši verski in narodni protivniki tako bojé.

Politični pregled.

V Ljubljani, 6. marca.

Pogajanja z italijanskimi tirolskimi deželničimi poslanci. Poročali smo že, da je nemški tirolski poslanec in načelnik katoliške ljudske stranke opetovano potoval v prestolnico tirolskih Lahov Trident in nastopal tam kot posredovalec mej vlado oziroma nemškimi poslanci ter Italijani. Pogajanja imajo namen, pregovoriti italijanske poslance, da se zopet vdeležé zasedanja tirolskega deželnega zbora, ki se v kratkem prične. V soboto se je posl. dr. Kathrein zopet napotil v Trident, da nadaljuje svoje delo. Dosedaj se ni pokazal še nikak vspeh, vendar pa goje gotovi krogi precej nade, da pride do sporazumljenja. Zahteve italijanskih poslancev so večinoma že znane. Ti možje, na čelu jim Salvadori, ki je sostavil tudi znano spomenico na ministerskega predsednika, zahtevajo pred vsem, da se na korist italijanske stranke preosnuje volilni red za deželni zbor. Po njih želji naj bi se pomnožilo število deželnozbornskih mandatov in ustvarili dve narodni kuriji, katera vsaka zase voli predsednika. Deželni zbor naj bi zboroval tudi nadalje še v Inomostu, nasprotno pa zahtevajo Italijani, da je sedež za italijansko kurijo deželnega odbora v Tridentu. Cel deželni odbor naj bi štel deset mesto šest članov. Nadalje navajajo Italijani še nekaj točk glede delokroga obeh deželnih zastopov ter glede deželne uprave. Vlada, oziroma nemški zastopniki se dosedaj niso strinjali s temi zahtevami, ker vztrajajo pri načelu, da mora v deželi odločevati nemška večina, vendar kompromis ni do cela nemogoč, posebno v novejšem času, ako vsaka stranka nekoliko odneha od svojih zahtev. Grof Thun želi, da se pogajanja srečno dovrše.

Predsednikom francoskega senata je bil izvoljen mož, na katerega so politični krogi najmanj računali. Propadla sta resna kandidata Constans in Franck-Chueveau, izvoljen pa je bil 58 letni senator Fallières, ki je bil že osemkrat minister in okoli l. 1883 celo ministerski predsednik.

Ministerska kriza v Španiji je že rešena. Ministerskim predsednikom je imenovan senator Silvela, ki je ob jednom prevzel tudi portfelj za zunanje zadeve, notranje stvari je poverila kraljica Datu, finance Vilaverdi, pravosodje Duranu, vojno Polavieji, javna dela markiju Pidaliju, mornarico pa Camari. Vsi novi možje so konservativnega mišljenja in toraj velik trn v očeh nasprotne liberalne klike. Novi kabinetni načelnik je bil že dvakrat minister. V kabinetu maršala Martinez Camosa v l. 1879 in v Canovasovem ministerstvu je bil notranji minister. Nasprotniki mu očitajo, da zna »delati« volitve in da je »ultramontanec« prve vrste. Marki Pidal, svojedobni naučni minister ter zbornični predsednik, in general Polavieja, glavni guverner na Kubi in poznejši filipinski guverner, sta v očeh židovskih liberalcev še bolj »črna«, kakor ministerski predsednik. Novi finančni minister Villaverde je bil pod Canovasom notranji in pravosodni minister. Admiral Camara je znan izza zadnje vojske, ko je skoro dva meseca po velikem oce-

anu zaman iskal nasprotnika in potem odrinil proti Filipinom, a se je moral že pri Suezu vrniti v domovino, ker je vlada uvideala, da je ves trud brezvspešen. Ostali možje so sami novinci. Dobro znamenje za novo vlado je pač splošna mržnja liberalne klike, ki je dosedaj samooblastno gospodarila in privedla deželo v položaj, iz katerega se ne bo tako kmalu rešila. — Z ministersko krizo pa še ni rešena splošna kriza. Vlada uvidi, da s sedanjim parlamentom ni mogoče delati in zato bo morda že danes razpustila parlament in razpisala splošne volitve za mesec april. Ravno tako treba nadomestiti razne prefekte in druge uradnike z novimi možmi, ker so dosedajni brezpopojno trobili v vladin liberalen rog. Do zopetne otvoritve državnega zbora, ki se snide v prvih dneh meseca maja, bo kraljica sama odobrila mirovno pogodbo, katero predloži vlada šele potem v naknadno odobrenje.

Cerkveni letopis.

Ave Leo!

(Dalje.)

3. Leon XIII. je tudi — veliki duhovnik. On podaja po vzoru Kristusovem ne le resnico, temveč tudi milost, katero je Kristus zapustil svoji cerkvi. Kakor je Kristus darovalec in daritev obenem, tako je Leon oboje. Kristus je delal čudeže: mrtve obujal, lačne nasičeval, a vendar mu niso verovali. Ko pa je visel na križu kot »sramotilo ljudij in izvržek človeštva« (Ps. 21. 7.), tedaj so se trdovratneži skesano trkali na prsi in stotnik je priznal: »Resnično, ta je bil Sin božji!« (Mat. 27. 54.)

Papež Leon je tudi ponižen: — jetnik v Vatikanu, obdan od besnih sovražnikov. A uprav v tem ponižanju ga ljudstvo tem bolj slavi in časti, tem presrčneje se ga oklepa. In marsikak zagrizen njegov sovražnik je že spoznal svojo krivdo ter s stotnikom zaklical: »Resnično, ta je oče krščanstva, pravi namestnik Kristusov!« To so priznali, če ne z besedo, pa tem sijajneje z dejanjem vsi vladarji, poklanjajoč mu opetovano svoje darove.

Tako nam je veliki duhovnik Leon XIII. najlepši vzor požrtvovalnega življenja. Da, žrtev! kakor težka je, tako se neizprosno od nas tirja. Leta 1873. je govoril nadškof kardinal Rauscher svojim duhovnikom: »Čas je, da sami na-se pozabimo in na nič drugega ne mislimo, nego da delamo za božjo čast! Zakaj žrtvovanje samega sebe je pečat in poskusilo ljubezni, katero Križani zahteva kot plačilo za svojo ljubezen, in čim bolj smo oddaljeni od moči in iskrenosti te ljubezni, tem manj smemo upati, da bo naša molitev prodrila nebesa in naša beseda prošnila srca.«

Vse delovanje Leonovo je neprestana žrtev.

Verniki pa mu to vračajo z zvestobo in z res požrtvovalnim podpiranjem misijonov, ki so za Leonove vlade krasno napredovali. Ustanovil je dva nova patrijarhata, 13 nadškofij na novo, 17 škofij pa je povišal v nadškofije; dalje je ustanovil 100 škofij, dve samostojni opatiji, dve apostolski delegaciji, 49 apostolskih vikarijatov, 30 prefektur in 12 apostolskih prefektur je povišal v vikarijate.

Leon XIII. — veliki duhovnik! Duhovnikova dolžnost je darovati in — moliti. Sicer se rado poudarja, da je on »socijalni papež«, da je velel: »Ven iz zakristije!« A značilno je to, da uprav ta papež zopet in zopet tako zelo priporoča molitev, kakor ne kmalu kateri njegovih prednikov. On pač dobro ve, da v vseh teh bojih, ki človeštvo pretresajo in begajo, se mora iskati gonilna sila v duševnih potencah protikrščanskega tabora, ki se od časa do časa dvignejo do satanskega nasilja. Časi so vedno hujši, ker se jeza božja z grehi vsak dan izziva, tako sodi Leon XIII. sam. Zoper take sile in rane pa je najizdatnejše sredstvo molitev. Zato je papež ukazal, naj se po sv. maši opravljajo posebne molitve. V invokaciji sv. Mihaela molimo med drugim: »In ti prvak nebeške vojne, satana in druge hudobne duhove, ki hodijo po svetu v pogubo duš, z močjo božjo v peklenko brezno pahni!« Molitev sv. rožnega venca je priporočal zadnji čas zapored vsako leto. Da se verski duh v družinah poživi, je ustanovil bratovščino sv. družine. Pospeševal je zlasti euharistično gibanje in blagoslavljal euharistične shode. V isto svrhu je reorganiziral in toplo priporočal tretji red sv. Frančiška, da se po njem svet duševno prerodi, kakor se je v njega začetku.

Novi godovi, katere je ukazal Leon XIII. obhajati v vesoljni katoliški cerkvi, naj služijo v isti namen. Razven godov nekaterih redovnih ustanovnikov je vpeljal god sv. bratov Cirila in Metoda, da približa razkolne Slovane katoliški cerkvi, god sv. Cirila Aleksandrijskega in sv. Cirila Jeruzalemskega kot vzorna zagovornika katoliške resnice in posredovalca med iztočno in zahodno cerkvijo, god sv. Janeza Damaščana, neustrašenega boritelja s peresom za pravovernost, god sv. Janeza Kapistrana, ki je kot priprost menih z molitvijo in s klicanjem imena Jezusovega delal čudovita dela, da so se mu klanjali vladarji in ga občudovala cela Evropa, in ki je naposled z malo četo premagal Turke pri Belem gradu. V teh možeh nam je dal Leon XIII. vzornike iz preteklih časov, da delujemo po njih vzledih.

(Dalje sledi.)

Dnevne novice.

V Ljubljani, 6. marca.

(Pri prijateljskem večeru) v katoliškem domu v sredo bo predaval g. Evgen Lampe »O starem in novem buddhizmu«.

(Iz deželnega šol. sveta.) Začasna učiteljica Pavla Zirer na Bučki in učitelj g. Fr. Germ v Kopanju sta stalno nameščena. Učitelj g. A. Arzelin v Ljubnem je na svojo prošnjo premeščen v Prečino, g. G. Kavčič pa iz Semiča na Studenec. L. Philippove dijaške ustanove so dobili učitelji v Planini, Budanjah, Št. Lenartu, pri Sv. Trojici, na Preloki in v Dolu.

(Odlikovanje.) Upokojeni gozdar A. Serafin v Zatičini je v priznanje mnogoletnega zvestega službovanja odlikovan s srebrnim križcem s krono.

(Občinski svet ljubljanski) ima jutri 7. t. m. popoldne ob 5. uri v mestni dvorani svojo redno sejo. Na dnevnem redu je več poročil personalnopravnega, stavbnega in nekaterih drugih odsekov. Mej drugimi točkami se nahaja tudi županov predlog, naj se store potrebni koraki za podaljšanje davka proste dobe iz zakona z dne 23. junija 1895, dalje poročilo glede razpisa dopolnilnih volitev ter o prošnji magistrov farmacije za spremembo obč. volilnega reda. Mej prizivi v stavb. zadevi je tudi oni nunskega samostana zaradi naprave hodnikov in odprave kamenitih stebrov ob pročelju nunske cerkve.

(Slov. Narod — žid Penizek — in nemški razgrajac Wolf.) Ta lepa kompanija je popolnoma enih misli, če se gre za grditve krščanstva. Znano je, da so Schönererjanci, v prvi vrsti zloglasni Wolf, zasnovali mej češkimi in drugimi avstrijskimi Nemci agitacijo za odpad od katoliške cerkve. Znano je tudi, da se ta agitacija vrši pod pretvezo, da je katoliška cerkev Slovanom preveč naklonjena in da morajo zato Nemci prestopiti v protestantsko »nemško« »cerkev«. S tem rovanjem imajo Wolf in sodrugi velik »Hetz«. A tudi židje se seveda tega gibanja zelo veselijo, mej njimi seveda tudi »slovanski« žid in cesarski svetnik Penizek, kar kaže njegovo naslednje telefonično poročilo »Narodu z dne 3. t. m.: »Proč od Rima. Dunaj, 3. marca. V ponedeljek bo v dvorani glasbenega zavoda shod, ki naj protestuje proti agitaciji za prestop k protestantizmu. Shod bo klical policijo na pomoč. Govorila bosta pater Schipfer in princ Lichtenstein«. — Ta način poročanja je karakterističen za »Slovana«, cesarskega svetnika in žida Penizeka — še bolj pa za »Sl. Narod« in njegovo »inteligenco«. »Narode« se namreč giblje v istem tiru. V soboto v notici »Proč od Rima«, piše: »Mej Nemci se je začelo veliko gibanje za izstop iz katoliške cerkve in za prestop k protestantizmu. Ako bi to gibanje izviralo iz verskih momentov, bi se mi zanje ne menili dosti in sodili bi je s tisto objektivnostjo, katero smo dolžni spominu velikih slovenskih mož, spominu Trubarja, Dalmatina in Bohorčiča«. — Daleč smo prišli!

(Državno podpora) v znesku 400 gld. je naučno ministerstvo dovolilo za potresno opazovališče v tukajšnji realki.

(Umirovljen) je ravnatelj učiteljske pripravnice v Gorici Fr. Hafner. Tem povodom je dobil naslov šol. svetnika.

(Dramatične predstave), katere je uprizorila slovenska krščanskosocijalna zveza včeraj v »Kato-

liškem domu, so privabile še več občinstva, kakor prvi pot. Dvorana in galerija sta bili natlačeno polni, tako da marsikateri sploh vstopa več ni mogel dobiti. Z ozirom na to se bodo nekatere igre dne 25. marca pri znatno znižanih cenah ponavljale in upanje je opravičeno, da zopet ob obilni vdeležbi. Včeraj je stopila »Zveza« z jako obširnimi dramatičnim programom pred občinstvo, igrali ste se dve večji izvorni igri s pojedinim dejanjem in dva manjša dramatična prizora. Stritarjev »Nedolžen« — odlikujoč se po lepi obliki in blažilnem vplivu na čustvo poslušalcev — ima veliko težkih prizorov, kateri pa so se z ozirom na mnoge težkoče, s katerimi so bile te predstave v zvezi, izvršili nepričakovano dobro. Težavno ulogo Andreja Grudna, po nedolžnem obsojenega kmetškega posestnika, je prevzel g. Šušteršič, znan občinstvu še iz deželnega gledališča, in igral z umetniško dovršenostjo. Grudnovo hči Anico je igrala gospodična Erženova, katera je kakor prvi pot, tako tudi včeraj bila kos svoji nalogi; večkratni nastop bode še spopolnil nje igralsko usposobljenost. Grudnov sosed Jurij (g. Gostinčar) nam je včeraj še veliko bolj vgaljal kakor zadnjič; Marko, njegov sin in Aničin ženin, je bil v sprotih rokah gospoda Orehka, ki je znan tudi že iz deželnega gledališča, in dr. Korena, Grudnovega dobrotnika, je igral g. Karlič. Pri manjšem dramatičnem prizoru »Zdaj gre sem, zdaj pa tje« smo opazili v osehah g. Pirnata in g. Mihajloviča veliko igralske nadarjenosti, tudi prismojeni krčmar Smodin (gosp. Štajer) je storil svojo dolžnost. Nežno mil prizor »Ob materinem godu« je otročja igra, kjer je nastopilo pet otrok, ki so vsi po svojem ljubkem nastopu občinstvu ugajali; izmed odraslih vlog pohvalno omenimo gđ. Červ. Največ zanimanja pa se je včeraj obračalo na znano Aleševčovo igro »Nemški ne znajo«, ta je najbolj vlekla. K temu je največ pripomogla stroga ljubljanska cenzura, ki je igro že jedenkrat prepovedala. Gospod Verovšek je iz posebne prijaznosti prevzel ulogo župana Korena, ki ne razume nemških uradnih dopisov in pride radi tega v različne neljube skripce, kateri se mu pa naposled nepričakovano dobro rešijo. O umetniškem nastopu g. Verovška bi bila vsaka beseda odveč, ker je že itak splošno znan kot izborna igralska moč; ženska nastopi v igri samo jedna, namreč Režika, njegova hči. To je igrala gpdč. Valentinovna, katero je občinstvo precej pri prvem nastopu burno pozdravilo; njeno neprisiljeno igranje je napravilo jako dober vtis. Komične uloge uradnega sluge Robata (g. Mihajlovič) čevljarja Jožefa (gospod Šušteršič) in Toneta (g. Pirnat) so bile zastopane po priznani spretnih in nadarjenih igralcih; posebno nepopisna komika g. Šušteršiča je vzbujala smeh in zabavo mej občinstvom. Gosp. Trtnik, inspicijent našega odra, si je zopet pridobil velikih zaslug pri včerašnjih predstavah. Mej posameznimi igrami so udarjali tamburaši hrvatskega tamburaškega kluba »Danice« in želi pri vsaki točki gromovito pohvalo poslušalcev. To je bil lep večer, za katerega izrekamo zahvalo »Zvezi« in nje vodstvu in želimo si še več tacih večerov. D.

(Le čevlje sodi naj kopitar!) Socijalna razprava o pekarski obrti, katero je objavil g. V. Podgorc v našem listu, je predmet neosnovanemu napadu v »Narodu«, tembolj ker je ta napad tako sestavljen, kakor bi bil naš članek naperjen proti domačim pekom na Kranjskem. Spis sam in pa okolnost, da pisatelj omenjenega članka živi na Koroskem, kažeta jasno, da ni bilo najmanjšega govora o pekih na Kranjskem. Napad v tem oziru je torej neosnovan, ker se pisec bori proti stvarim, katerih mu nikdo očital ni. Sploh pa moramo reči, da v Slovencih ne bo mogoče niti poročati o kakih znanstvenih delih, ker se vsaka taka opazka smatra ali osebna ali naperjena proti kakemu podjetju. Mi nismo proti domačim pekom napisali nič slabega, ker jim nimamo ničesar očitali, zato tudi nimamo vzroka, da bi kaj preklicali.

(»Slovenski Pravniki«.) Sedaj ste izšli dve številkki letošnjega, XV. letnika, v enem zvezku, ki prinaša bogato, raznovrstno vsebino. Na prvem mestu je poročilo g. notarja dr. Bežeka o vladinem načrtu zakona, zadevajočem s o d n o zapisovanje listin radi pridobitve zemljišč do 100 gl. vrednosti (notarski kolegij kranjski, kakor tudi drugi notarji so le pogojno za ta načrt). Za tem

priobčuje g. dr. Žma v c znanstveno-poljudno studijo o vrednosti in ceni v politično-ekonomičnem smislu. G. dr. Brumen razpravlja, nanašajoč se na odločbe upravnega sodišča, o javnosti pridobinskih registrov, g. dr. Franceschi pa nadaljuje jako zanimive slučaje iz svoje sodno-zdravniške prakse. Zadnji teoretični sestavek rešuje aktualno vprašanje, kdo da je upravičen posvedočiti polno znanje deželnih jezikov. Ta sestavek naj bi čitali vzlasti naši gg. državni poslanci, da se nam ne bodo še zanaprej vrivali Neslovenci na podlagi psevdospričeval v javne službe! — Drugi del obsega celo vrsto pravnih slučajev, vzlasti iz prakse po novem civilno-pravdnem, odnosno eksekucijskem redu. Nadalje je zanimivo poročilo o XIII. glavni skupščini društva »Pravniki«, katero naj bi slovenski pravdniki pozorno prečitali. Poleg književnih poročil objavlja »Slov. Pravniki« tudi marsikaj pravniško in kulturno zanimivega mej »raznimi vestmi«. Ta zvezek završuje z »Vabilom na naročbo in sodelovanje«, ki naznanja, da bo list prinašal tudi hrvatske sestavke, ker hoče biti tudi glasilo tostranskih hrvatskih pravnikov, ki za svojo prakso nimajo nobenega lista; zagrebški »Mjesečnik« je to novost pozdravil z velikim veseljem. »Slov. Pravniki«, kateremu je urednik g. dr. Danilo Majaron, stoji na leto 4 gl. in je naročnino pošiljati g. Ivanu Gogola, c. kr. notarju v Ljubljani.

(Priprave za Prešernov večer) se — kakor smo že zadnjič na kratko omenili — vsestransko in jako marljivo vršé. Trudoljubive naše narodne dame v odborih raznih narodnih društev, ki so združeno prevzela prireditve omenjenega večera, baje neumorno tekmujejo, kako bi druga drugo prekosile z najraznovrstnejšimi presenečenji, ki so jih v svoji izredni iznajdljivosti namenile obiskovalcem tega zabavnega večera. Tako pridobile so — kakor se zatrjuje — pred vsem vrlega našega mojstra Hubada, da jim pod osebnim svojim vodstvom oskrbi pevski del večera. V ta namen pripravlja se mej drugim baje tudi vprizoritev ljubke operete. Iz posebne prijaznosti je nadalje gospa županja Milica Hribarjeva prevzela vodstvo razpečavanja cvetic, dočim načelnica šentpeterske Ciril-Methodove podružnice, gospa Vera dr. Šlajmerjeva s svojim odborom baje postavi poseben paviljon, v katerem se bodeta Prešernovim čestilcem proti točnemu plačilu nudila čaj in kava. A prav tako se bo nedvomno tudi v »buffet-u«, čigar oskrbo je baje v lastni režiji z gospo Zupančičevo na čelu prevzel odbor šentjakobskotrnovske Ciril-Methodove podružnice, za pošten drobšč marsikaj okusnega dobilo pod zob. Mnogo obeta pa tudi paviljon za slaščice, ki ga — kakor se govori — po navodilih gospe Lahove sestavi in sigurno prav fino in okusno priredi odbor gospodinjske šole, kateremu na čelu so gospe Ana Lahova, Ana Prosenčeva in Hedviga Šubic-eva. Končno namerava baje tudi odbor telovadnega društva pod načelstvom gospice Kajzel-ove razpeti ondi svoj blagotvorni šotor, v katerem bo pri izvestno dobri, točni postrežbi kar najbolje poskrbljeno za pristno in pošteno kapljico. Odbor srednjemeške Ciril-Methodove podružnice pa si vzpričo vsega tega nekda noč in dan beli nežne svoje glavice, kako bi pač mogoče bilo, kar najspretneje in vspešno poseči v to občno in vsestransko tekmovalje, da bi i on v svoji baje jako imenitni razstavi obiskovalcem proti zmerni vstopnini nudil najsenzacionalnejše novosti sedanjega veka. Sodeč po vseh teh tajnostnih pripravah, o katerih natančneje poizvedeti se je le spretnosti in dobrim zvezam specialnega našega poročevalca posrečilo, utegne nameravani Prešernov večer v resnici postati v vsakem oziru velezanimiv zabaven večer.

(S kmetov.) Čudno se nam kmetom zdi, da je »Slov. Narod« nakrat postal naš prijatelj, ko vendar do zdaj se ni za prav nič brigal, še manj storil. Da, pa še kolik prijatelj, da usmiljeni Samarijan je postal. — Kako nas zagovarja, ko nas prevzvišeni škof odira, kako se mu kmet smili, ta ubogi trpin, uboga para, ker zdaj, zdaj bo zapel boben in ravno radi 2 kr. bo šlo kmečko posestvo na kant. — To boli, to peče »Narodovo« gospodo. Oj, da bi le od žalosti ne vmrla. Da bi »Slov. Narodu« ne utonilo srce v lastnih solzah, naj jaz, ker sem ravno slučajno kmet, nekoliko tolažilnih resnic povem. Vedi torej »Sl. Narod«:

Vsak kmet prav iz srca rad daruje ta mali prispevek 2 kr., ker ve in je trdno prepričan, da bode nameravano vzgojevališče v prvi vrsti njemu koristilo, ter da je presvetli knez in škof zasnoval ta človekoljubni čin največ radi kmečkega in delavskega stanu. Da se bodo sinovi teh stanov zamogli izšolati v takem duhu, kakor stariši hočejo. In ta misel nas z veseljem navdaja, da radi darujemo mali prispevek, — da še več kot le označeni prispevek, kar se je pretekli teden pokazalo. Nihče ne godrnja radi teh prispevkov, ker vsak pošten Slovenec uvidi in tudi mora uvideti, da takega zavoda potrebuje naš narod, da ne utone v valovih liberalizma. Da, prav radi plačujemo in bomo plačevali te male doneske, ker vemo, da plačujemo za svoje potomce. Torej gospoda krog »Sl. Naroda« nikar preveč ne jokaj, ker kmet bo iz svojega žepa in s svojim denarjem plačeval za nameravani konvikt. Take ogromne svote vsako leto v znesku 8 kr. še ne uničijo kmeta. Bodi potolažen »Sl. Narod«, vsaj mi smeš zaupati, da resnico govorim, da ravno tu označeni prispevki nas še ne bodo na boben spravili. Hujše nas tare neka stvar, ki se v notarskih pisarnah dela, česar se nobeden kmet ogniti ne more, kakor postavim, če se kmetič oženi, ali delež komu plača i. t. d. Ako če se hoče kmetič nekoliko popravdati, zopet se naleti na gospoda, ki rad denar vzame. Ne rečem pa, da nista zgorejšnja gospoda opravičena računati, ampak, ko bi ti, dragi »Narod«, skrbel zato, da bi jih država plačala. Smiliš se mi, dragi »Sl. Narod«, ker predaleč vidiš in kmeta hočeš tam zdraviti, kjer ga ne boli. Bodi preverjen, da bode škofovski konvikt gotovo kmetu v prid. Ne huduj se preveč, če se kje ustanovi kaka kmetška zadruga ali skladišče, ker to je kmetu v korist. Ne jezi se preveč, dragi »Narod«, nad rečmi, ki kmetški stan podpirajo, da se ti žolč ali limonina voda ne razlije. Ne boj se katoliških Slovencev, med katerimi smo v prvi vrsti kmetje, ker ti niso nevarni, če jih ne dražiš, a zmagal jih nikdar ne boš. Svetujem ti pa: Ne vtikaj se v reči, ki te ne brigajo. Kmet.

(Ljudski misijon) se je vršil minoli teden v Št. Juriju pri Grosupljem; vodili so ga veleč. gg. oo. frančiškani Valentin Luzer in Hugolin Sattner iz Ljubljane ter Efrem Turk s Trsata. Ljudstvo se je kaj marljivo udeleževalo sv. misijona, vsaki dan je bila cerkev natlačena do zadnjega kotička. K sklepu sv. misijona pa se je včeraj navzlic neugodnemu vremenu pripeljal tudi presvetli knez in škof dr. Anton Bonav. Jeglič, daroval sveto mašo in popoldne imel prirčen in ognjevit nagovor, v katerem je goreči višji pastir pohvalil pobožnost domačega ljudstva ter ga vnmel za ljubezen do presvetega Srca Jezusovega in Device Marije. Akoravno si je bil presvetli knez in škof prepovedal vsak slovesen vsprejem, vendar je udano ljudstvo brez vsega prigovarjanja postavilo na več krajih slavoloke s primernimi napisi.

(Iz Selc.) Dne 1. sušca so bile pri nas končane občinske volitve. Županom bil je izvoljen Franc Šliber; svetovalci pa so: Matija Šmid, Gregor Dolenc, Jožef Potočnik in Franc Demšar.

(Zastrupil) se je dne 2. t. m. zdravstveni koncipist dr. Nikola Mitrovič v Črnomlju.

(Anarhisti v Opatiji.) Listi poročajo, da je policija v Opatiji te dni zaprla ter odgnala čez mejo 20 anarhistov.

(Poštui pečati v letu 1900) Na razna vprašanja, kako se bo zaznamovalo prihodnje leto na poštinih pečatih, je odgovorila poštna uprava, da se bo v smislu sklepa mejnarodnega poštne kongresa v Washingtonu tudi leto 1900 zaznamovalo na pečatih le z dvema zadnjima številka, torej z znamenjem »00«.

Telefonska in brzojavna poročila.

Papeževa bolezen.

Rim, 6. marca. Včeraj izdani zdravniški buletin pravi, da se sv. Oče prav dobro počuti in da ni bilo treba preiskovati operiranega mesta na nogi. Takoj po odhodu zdravnikov je papež vstal. Sv. maše, katero je daroval v njegovi sobi monsg. Angeli, se je na željo papeža vdeležilo vse osebje. Tudi popoldne je ostal papež nekaj ur izvan postelje.

Rim, 6. marca. Mej včerajšnjim zdravniškim obiskom je deklamiral sv. oče celi konec 6. speva iz poglavja „Paradiso“ Dantejeve „Divina commedia“, čemur se zdravnik nista mogla dovolj načuditi. V dveh ali treh dneh se popolno ustavi izdaja zdravniških poročil.

Rim, 6. marca. Danes dopoldne so izdali zdravniki naznanilo, da se papež prav dobro počuti ter da je bil včeraj štiri ure izven postelje. Razgovarjal se je z zdravniki o svojih dijaških letih ter jim omenil nekaj šaljivih verzov na svojo bolezen.

Litija, 6. marca. Šmartinski občinski odbor je obsodil danes soglasno surov in zloben napad na Presvetlega v dopisu odtod v „Narodu“ števil. 51. Priznal je soglasno nujno potrebo škofijskih zavodov za napredek vernega slovenskega naroda ter imenoval presvetlega knezoškofa Antona Bonaventuro šmartinskim častnim občanom.

Dunaj, 6. marca. Včeraj je bil posvet ministrov, na katerem se je določilo, da se deželni zbori razven tirolskega, ki se zbore pozneje, skličejo sredi marca. Češki deželni zbor se snide 14. t. m.

Dunaj, 6. marca. Včeraj je bil tukaj shod nižjeavstrijskih kmetovalcev, ki so zahtevali 7 letno šolsko dolžnost ter se dogovarjali o zadružni organizaciji. Župan dr. Lueger je zborovalce pozdravil. Navzoči so bili večinoma vsi dolenjeavstrijski krščansko socialni državni in deželni poslanci.

Dunaj, 6. marca. Ogerski minister predsednik je došel na Dunaj ter imel razgovore z Goluhovskim, Thunom in dr. Kaizlom.

Pariz, 6. marca. Blizo Toulona se je razstrelil smodnik. Vojakov, ki so stražili poslopje, je mrtvih 60, ranjenih 110, kakih 15 jih še pogrešajo. Govori se, da se je smodnik sam vnel vsled kemične razkrojitve.

Bruselj, 6. marca. Kraljici se je bolezen znatno shujšala. Včeraj so jo prevideli.

Bruselj, 6. marca. Kraljici se je bolezen shujšala in vsaki čas pričakujejo smrti.

Madrid, 6. marca. Povodom nastopa novega ministerstva se poroča iz Manile o velikih nemirih. Podrobnosti še niso znane. — Camaro ne prevzame portfelja za mor-

narico. Mesto njega bo imenovan Gomez Imaz.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 3062 m., srednji zračni tlak 736.0 mm.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v urah	Temperatura po Celsiusu	Vetrovi	Nebo	Padavina 24. urah
4	9. zvečer	730.6	8.4	sr. zah.	jasno	
5	7. jutraj 2. popol.	727.0 726.1	3.4 3.4	sl. svzh. sr. izah.	oblačno sr. jzah.	0.0
5	9. zvečer	731.4	1.2	sl. jzah.	sneg	
6	7. jutraj 2. popol.	737.5 739.3	-3.3 -0.6	sr. jug p. m. svzh.	jasno "	5.6

Srednja temperatura sobote -9.1°, normale: 1.8°.
Srednja temperatura nedelje 4.4°, normale: 1.9°.

249 1-1

Tužnim srcem javljam vsem znancem in prijateljem, da je blaga moja sorodnica

Marija Železnik

danes ob 1/2 7. uri zvečer, previdena s sv. zakramenti, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb bo v ponedeljek ob 10. uri dopoldne. Sv. maše zadušnice se bodo brale v Šempetru in Št. Rupertu.

Blago rajnko priporočam v pobožno molitev.

Šempeter pri Novem Mestu,

dné 4. marca 1899.

Jos. Borstnar,
župnik.

Oljnaté barve v kositarnih škatljicah za razprodajalec in lastno uporabo se dobé pri tvrdki **BRATA EBERL v Ljubljani**, Franciskanske ulice
Vnanja naročila proti povzetju. 228 5 11-1

Za č. gg. duhovnike v pokoju!

Na spodnjem Štajerskem prodá se **t a k o j**

trdno zidana hišica,

s 3/4 orala zemljišča (80 korakov je do podružne cerkve in 1/2 ure do bližnjega trga). Izvanredno krasen razgled. Južna lega. 246 3-1

Več se zvé pri upravnistvu »Slovenca«.

MATTONLJEVE
GISSHÜBLER
najčistije lužne
KISELINE

kot zdravilni vrelec že stoletja znana v vseh boleznih

sapnih in prebavnih organov,
pri protinu, želodčnem in mehurnem kataru.
Izvrstna za otroke, prebolele in mej noseč (l.)
nostjo. 20-9

Najboljša dietetična in osvežujoča pijača.

V Ljubljani se dobiva v vseh lekarnah, večjih specializiranih prodajalnicah in trgovinah z jestvinami in vinom.

Vabilo
na
I. redni občni zbor
„Kmetijskega društva v Rovtah,
registrovane zadruga z omejeno zavezo“,
kateri se bo vršil
v petek dné 17. marca 1899
v **zadružnih prostorih.**

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Potrjenje letnih računov.
4. Prememba pravil.
5. Volitev.
6. Razni predlogi.

235 1-1

Načelstvo.

Velika banja,

skoraj nova, iz hrastovega lesa, je prav po ceni na prodaj na **Dunajski cesti št. 27.** 230 2-2

Žrebanje nepreklicno
18. marca 1899.

1. Glavni dobitek **100.000** kron vred.
  2. Glavni dobitek **25.000** „ „
  3. Glavni dobitek **10.000** „ „
- v gotovini z 20% odbitka.

Dunajske srečke à 50 kr.

priporoča 99 13-8

J. C. Mayer, menjalnica v Ljubljani.

Semena
vseh vrst, zanesljivo kaljiva,
priporoča tvrdka 207 8-5
IVAN PERDAN v Ljubljani.

Kupuje in prodaja vse zdolej zaznamovane efekte in druge vrednostne listine po dnevnem kurzu.

BANKA Makso Veršec
v **LJUBLJANI.**

Srečke na mesečne obroke po 2, 3, 5, 10 goldinarjev. Giro-konto (hranilne vloge v tek. računu), obresti od dné do dné po 4 1/2%. Poštno-hranilnišne položnice na razpolago.

Dunajska borza.

Dné 6. marca.

Skupni državni dolg v notah	101 gld. 25 kr.
Skupni državni dolg v srebru	101 „ 05 „
Avstrijska zlata renta 4%	120 „ 10 „
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	101 „ 40 „
Ogerska zlata renta 4%	119 „ 75 „
Ogerska krona renta 4%, 200	97 „ 80 „
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	924 „ — „
Kreditne delnice, 180 gld.	368 „ 60 „
London vista	120 „ 47 1/2 „
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	58 „ 97 1/2 „
20 mark	11 „ 79 „
20 fran kov (napoleonador)	9 „ 55 1/2 „
Italijanski bankovci	44 „ 25 „
C. kr. cekini	5 „ 66 „

Dné 4. marca.

4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	172 gld. 50 kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	158 „ — „
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	194 „ 20 „
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	99 „ 50 „
Tisinske srečke 4%, 100 gld.	141 „ 50 „
Dunavske vravnave srečke 5%	130 „ 70 „
Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878	108 „ 50 „
Posojilo goriškega mesta	112 „ — „
4% kranjsko deželno posojilo	98 „ 25 „
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	98 „ 10 „
Priporitetne obveznice državne železnice	— „ — „
„ južne železnice 3%	179 „ 85 „
„ južne železnice 5%	124 „ 60 „
„ dolenskih železnic 4%	99 „ 50 „

Kreditne srečke, 100 gld.	199 gld 40 kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	170 „ — „
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	20 „ 25 „
Rudolfove srečke, 10 gld.	28 „ — „
Salmove srečke, 40 gld.	85 „ 75 „
St. Genois srečke, 40 gld.	84 „ 50 „
Waldsteinove srečke, 20 gld.	80 „ — „
Ljubljanske srečke	24 „ — „
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	157 „ 25 „
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	3430 „ — „
Akcije tržaškega Lloyda, 500 gld.	475 „ — „
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	65 „ 50 „
Splošna avstrijska stavbinska družba	114 „ — „
Montanska družba avstr. plan.	242 „ 85 „
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	187 „ 75 „
Papirnih rubljev 100	127 „ 37 „

Nakup in prodaja
vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanja za izgube pri žrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako žrebanje. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba
„MERCUR“
l., Wollzeile 10 in 13, Dunaj, l., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh, potem v kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti.
naloženih glavnih.